

Nr 615

Av herr **Helén m. fl.**, om utredning rörande de framtida utvecklingsmöjligheterna för kommunerna i Roslagen och Stockholms läns skärgård.

Befolkningsutvecklingen inom Roslags-sektorn av Stockholms län har visat oroande tendenser. Särskilt norra delen av Roslagen utgör en typisk avfolkningsbygd. Orsakerna torde i stort sett vara förändringar i jordbruksdriften och tillbakagång av tidigare näringsgrenar för vilka förutsättningar icke längre existerar. Dåliga kommunikationer har bromsat företagens utbyggnad och motverkat nyetablering av industrier. Man har att vänta att den pågående minskningen av jordbruksbefolkningen och av antalet jordbruksföretag kommer att fortsätta allra helst som norra Roslagen är ett utpräglat småbruksområde.

Stor-Stockholms starka expansion har inneburit en oemotståndlig dragningskraft på stora delar av landet, ej minst på Roslagen, vilket gör att kraftansträngningar erfordras för att ge Roslagen resurser att leva vidare. Inte minst statsmakterna bör påtaga sig stort ansvar då det gäller att avhjälpa de uppkomna svårigheterna.

Befolkningsutvecklingen inom några kommuner i länsdelen sedan år 1910 belyses av nedanstående tabeller. Kommunerna redovisas enligt nu gällande kommunal indelning.

Kommun	Folk mängd år					
	1910	1920	1930	1940	1950	1958
Östhammars stad	11 456	11 263	10 736	9 228	8 079	7 549
Öregrund stad	2 386	2 363	2 334	2 306	2 218	2 180
Häverö	8 058	9 703	9 387	8 339	7 631	7 918
Knutby	4 858	4 886	4 416	3 914	3 304	2 964
Almunge	2 286	2 362	2 317	2 393	2 107	1 946
Väddö	3 816 ¹	4 767	4 142	3 765	3 569	3 208
Lyhundra	9 186 ²	7 588	6 897	6 220	5 447	4 539
Sjuhundra	5 866	6 205	5 674	5 143	5 357	5 294
Skepptuna	4 664	4 383	4 297	3 714	3 340	2 986
Össeby	2 828	2 690	2 550	2 339	2 082	1 901
Frötuna	3 228	3 258	2 894	2 617	2 371	1 998
Blidö	1 674	1 848	1 603	1 388	1 144	981
Roslags-Länna	4 325	4 614	4 372	3 828	3 201	2 691
Ljusterö	1 784	1 795	1 673	1 513	1 281	1 078
Summa	66 415	67 725	63 292	56 707	51 131	47 233

1. exklusive Björkö-Arholma församling

2. inklusive " " "

År 1949 tillsatte landstinget i Stockholms län ett närings- och kommunikationsråd med uppgift att genom olika åtgärder samt genom rådgivningsverksamhet söka komma till rätta med problemen på landsbygden i länet. Rådet ombildades år 1954 till företagarförening. Föreningens verksamhet har lämnat positivt resultat men dess resurser har varit otillräckliga för att kunna hejda befolkningsminskningen. Erfarenheten har visat att industrilokaliseringen är ytterst viktig härvidlag. En plan för den önskvärda utvecklingen, utvisande de faktiska förutsättningarna, skulle vara till stor nytta vid ställningstagandet i olika frågor.

En näringsgeografisk utredning för norra Roslagen har under flera år bedrivits av en länsdelsutredning med medel från Stockholms läns landsting. Såvitt känt har inom lantbruksnämnden för länsdelsutredningen gjorts en omfattande utredning av försörjningsunderlaget beträffande jordbruk och skog. Motsvarande utredning bör enligt vår mening snarast utföras beträffande övrigt näringsliv. Utredningarna avses utmyнна i överväganden med förslag till konkreta åtgärder.

Länsdelsutredningens fortsatta arbete borde enligt vår uppfattning anförtros åt en statlig kommitté med huvuduppgift att finna praktiska former för bättre levnadsvillkor i Roslagen. Utredningen borde därvid pröva bl. a. följande förslag:

Ombyggnad till "tre-spår" av järnvägslinjerna Uppsala—Länna—Faringe—Gimo—Österbybruk—Dannemora och Gimo—Hargshamn för att möjliggöra godstrafik med normalspåriga tåg. Därvid borde övervägas att bygga ny, normalspårig järnväg från Hargshamn till norra Roslagens viktigaste industriort, Hallstavik. En sådan omläggning av och komplettering av järnvägsnätet skulle skapa helt andra och bättre möjligheter till en industriell expansion i norra Roslagen och torde vara det radikalmedel som icke kan undvaras om den hittillsvarande ogynnsamma utvecklingen skall kunna brytas.

Ombyggnad till god standard av viktigare vägar inom länsdelen. Bland angelägna vägprojekt framstår ett snabbt fullföljande av vägen Faringestation—Almunge—Husby—Långhundra—Lunda—Arlanda, vilken väg skulle knyta Knutby, Almunge och Skepptuna kommuner fastare till Stockholm och förbilliga transporterna för där verksamma företag. Vägförbindelsen skulle vidare öppna lättare åtkomliga arbetstillfällen vid Arlanda och i Märsta för befolkningen i förstnämnda kommuner, vilket kunde förväntas verksamt bidra till att hejda avfolkningen där.

Utbyggnad t. ex. vid Kapellskär inom Frötuna kommun av en hamn för i första hand bilfärjetrafiken på Finland. De senaste årens utveckling har visat att i synnerhet sommartid stort behov föreligger av sådan bilfärjetrafik. En sådan hamn skulle medföra ökade sysselsättningsmöjligheter inom främst serviceyrkena men torde även utgöra en injektion till ökad aktivitet inom olika yrkesområden i Frötuna och angränsande kommuner.

Problem av samma vikt är hur man på längre sikt skall finna godtagbara lösningar av även den egentliga skärgårdens kommunikations- och försörjningsfrågor inom Stockholms län samt ge den där bosatta befolkningen bättre allmänskulturella och utbildningsmässiga möjligheter än de som stått till buds på senare år.

Med hänvisning till ovanstående hemställer vi,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om allsidig utredning beträffande de framtida utvecklingsmöjligheterna för kommunerna inom Roslagen och Stockholms läns skärgård.

Stockholm den 27 januari 1960

Gunnar Helén

Margit Vinge

Hjalmar Åhman
i Rånäs